گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان لە دامەزراوەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان سەبارەت بە ململانێ سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا

کاروان محمد صابر
بەشی ڕاگەیاندن، کۆلێژی ئاداب، زانکۆی سەلاحەددین، هەولێر، هەرێمی کوردستان، عێراق
Karwanm1985@yahoo.com

پ.ی.دهوشیار مظفرعلی
ڕاگەیاندن، کۆلێژی ئاداب، زانکۆی سەلاحەددین، هەولێر، هەرێمی کوردستان، عێراق
Hoshyar.ali@su.edu.krd

پ.ی.دمحمد خضر مولود
ڕاگەیاندن، کۆلێژی ئاداب، زانکۆی سەلاحەددین، هەولێر، هەرێمی کوردستان، عێراق
muhammad.maulood@su.edu.krd

زانیاریەکانی توێژینەوە

بەرواری توێژینەوە:
وەرگرتن:٢٠٢٣/٦/١٠
پەسەندکردن:٢٠٢٣/٧/٢٦
بڵاو کردنەوە:پایز ٢٠٢٤

ووشە سەرەکییەکان
Role, Public Relations, Kurdistan Region Government, Political Conflict

Doi:
10.25212/lfu.qzj.9.3.15

پوختە

ئەم توێژینەوەیە، بریتییە لە هەڵوەستەکردن لەسەر ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان، لە دامەزراوەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، سەبارەت بە ململانێ سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا. ئەم توێژینەوەیە لەجۆری توێژینەوەی وەسفییە (Descriptive Research)کە لەگەڵ شێوازی توێژینەوەکە گونجاوە، بۆ گەیشتن ئامانجەکان، توێژەر میتۆدی ڕووپێوی(Survey Method) بەکارهێناوە.
کۆمەڵی توێژینەوەکە، بریتیە لە کارمەندانی بەشی پەیوەندییە گشتییەکان، لە وەزارەت و دەستەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، مشتەی توێژینەوەکە بریتیە لە (91) کارمەندی بەشی پەیوەندییە گشتییەکان، لە هەردوو ڕەگەز، کە بەشێوەی هەڕەمەکی سادە هەڵبژێردراون.
ئامانجی ئەم توێژینەوەیە، بریتیە لە دەرخستنی ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە ململانێی نێوان هەولێر و

بەغدا. هەروەها دەستنیشانکردنی ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە بەڕێوەبردنی ململانێ سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا.
توێژەر گەیشتووە بەو دەرئەنجامەی، کە دامەزراندنی سیستەمێکی دامەزراوەی بە پێویست دەزانرێت، بە لەبەرچاوگرتنی دۆخی ئێستا، پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی کاریگەری هەیە لە بەڕێوەبردنی ئەو ململانیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا، ئەمەش بەپێی بۆچوونەکانی نمونەی توێژینەوەکە، لە نێو ئەو کارمەندانەی کە لە بواری پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمدا کاردەکەن، بەتایبەت ڕۆڵیان هەیە لە ڕوونکردنەوەی ڕاستییەکان، هەروەها ڕۆڵیان هەیە لە پلانڕێژی، پەیوەندی، هەماهەنگی و هەڵسەنگاندن.

پێشەکی:

سەرەڕای کەمی مێژووی سەرهەڵدانی وەک زانست، پەیوەندی گشتییەکان بەردەوام لە گەشەکردندایە و ڕۆڵ و بایەخەکەی جێی سەرنجی دامەزراوە گشتی و تایبەتەکانە. ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان لە دامودەزگاکان، بە تایبەتی لە حکومەتدا ڕۆڵێکی گرنگە، بەهیچ شێوەیەک ناتوانرێت فەرامۆش بکرێت، جگە لەپێدانی شوێنی گونجاو وەک شێوازێک کاری پەیوەندییە گشتییەکانی پەیوەندییەکانی کردووە، بەتایبەتی لەڕووی سیاسیەوە.

لەچوارچێوەی توێژینەوەکەدا، هەوڵدەدەین ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم دیاری بکەین، لەپێشکەشکردنی سیمای ڕاستەقینەی هەرێم لەململانێیە سیاسییەکانی نێوان هەرێم و بەغدا، بەپێی پرۆگرامێکی ئەکادیمی زانکۆیی، کە قەیران و میکانیزمی بەڕێوەبردنی دیاری دەکات و ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکانی لەهەرێمی کوردستان بەرجەستە دەکات.

ململانێی سیاسی، پرۆسەی ڕاکێشانی لایەنە سیاسیەکانە، بۆ گەیشتن بەئامانجێک کە بۆتە قەیران و دواتر ململانێ بەدوای قەیراندا دێت و ململانێی سیاسی بەدوای ئەو قەیرانە سیاسیەدا دێت، کەتێیدا

تێڕوانینی ململانێ یەکێکە لەتێڕوانینەکان و مێژوویەکی دوورودرێژی هەیە و بایەخدەدات بە لێکۆڵینەوەی (یەکە گەورەکانی گرووپ، حکومەت، دەوڵەت، ئیمپراتۆریەت و..تاد) تەنانەت لە بیرۆکەکە کە ناسراوە بە ململانێی بیرۆکەکان، وا تەماشای کۆمەڵگا دەکرێت، وەک دۆخێکی بەردەوامی ململانێ لەنێوان (گروپەکان، چین، توێژەکان، تاک، هێزی سیاسی ئابووری و رۆشنبیری) هەمیشەش جەخت دەکاتە سەر ململانێی کۆمەڵایەتی و گۆڕانکاری کۆمەڵایەتییەکان، هاوتەریب لەگەڵ ململانێی سیاسی دواتر قەیرانی سیاسی، بەو پێیەی کە ئەو دوانە دەبنە هۆی دەستکەوتنی سوود بۆ کۆمەڵگا و لایەنەکانی ململانێ. بۆ ئەم تێڕوانینە چەندین دەروازە هەیە بۆ لێکۆڵینەوەی کۆمەڵگا و ململانێیە سیاسی وکۆمەڵایەتی و رۆشنبیرییەکان و بەرەوپێشچوونەکانی، وەك: دەروازەکانی سەروەت و دەسەڵات و جەماوەر، بەڵام ئەم دەروازەیانە بە تەواوی جەخت لەسەر لێکۆڵینەوەی ململانێ و قەیران دەکەنەوە.

لەم توێژینەوەیەدا، دەروازەیەکی تیۆری لە ڕێگەی پێداچونەوە بە ئەدەبیاتی پەیوەندییە گشتییەکان خراوەتە ڕوو، بە مەبەستی ڕێبەرینامەیەک بۆ چارەسەرکردنی ململانێ سیاسیەکان.

ئەم توێژینەوەیە لە سێ بەش پێکهاتووە، کە بەشی یەکەم تایبەتە بە ڕێبازنامەی توێژینەوەکە، کە خۆی لە ڕێکاری توێژینەوەکە و چەمکەکانی توێژینەوە دەبینێتەوە. هەروەها بەشی دووەم تایبەتە بە زانیارییینامە، کە بەشێوەیەکی چر و پڕ باس لە پەیوەندییە گشتییەکان کراوە. بەشی سێیەم، تایبەتە بە کردەنیینامە، کە داتا و زانیارییەکانی ڕاپێوویەکان شیکاری کراوە.

بەشی یەکەم/ ڕێبازنامەی توێژینەوەکە

یەکەم: ڕەهەندەکانی توێژینەوەکە

1.کێشەی توێژینەوەکە:

کێشەی ئەم توێژینەوەیە، بریتیە لە: (ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە ململانێ سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا چییە؟)

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

2.پرسیارەکانی توێژینەوەکە

لەم توێژینەوەیەدا، هەوڵدراوە بە شێوەیەکی زانستی وەڵامی چەند پرسیارێکی بنەڕەتی پەیوەست بە کرۆکی توێژینەوەکە بخرێتەڕوو، لێرەدا پرسیارە سەرەکییەکانی توێژینەوەکە دەخەینەڕوو:

1. رۆڵی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان چییە لە ململانێی نێوان هەولێر و بەغدا؟
2. ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە بەڕێوەبردنی ململانێ سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا چییە؟
3. ڕۆڵی ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆی پەیوەندییە گشتییەکان لەحکومەتی هەرێمدا، لە ڕابەرایەتیکردنی ململانێ سیاسییەکانی نێوان هەولێرو بەغدا چییە؟
4. ئاستەنگەکانی بەردەم پەیوەندییە گشتییەکان لە دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان چین؟

3.گرنگی توێژینەوەکە:

گرنگی سەرەکی ئەم توێژینەوەیە، لایەنی ڕەسەنایەتییە، کە یەکەم توێژینەوەی زانستییە لەسەر ئاستی کوردستان و عێراق و باس لەڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان لەدامودەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان دەکات، کەپەیوەندی بەململانێیە سیاسییەکانی نێوان هەولێر و بەغدادا هەیە. هەروەها ئەم توێژینەوەیە دەچێتە بواری پسپۆڕی پەیوەندییە گشتییەکانەوە، توێژینەوەکە هەوڵێکە بۆ تێگەیشتن لە پەیوەندییە گشتییەکان.

4.ئامانجەکانی توێژینەوەکە:

گرنگترین ئامانجەکانی ئەم توێژینەوە خۆی لەمانە دەبینێتەوە:

1) دەرخستنی رۆڵی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە ململانێی نێوان هەولێر و بەغدا.
2) دەستنیشانکردنی ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە بەڕێوەبردنی ململانێ سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

3) دەرخستنی ڕۆڵی ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆی پەیوەندییە گشتییەکان، لەحکومەتی هەرێمدا لە رابەرایەتیکردنی ململانێ سیاسییەکانی نێوان هەولێر و بەغدا.
4) دەستنیشانکردنی ئاستەنگەکانی بەردەم پەیوەندییە گشتییەکان، لە دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێم.

5.کۆمەڵی توێژینەوەکە:

کارمەندانی بەشی پەیوەندییە گشتییەکان لەسەرجەم وەزارەت و دەستەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستانە.

6.مشتەی توێژینەوەکە:

مشتەی توێژینەوە، بەشێکی هەڵبژێردراوی کۆمەڵی توێژینەوەیە و گوزارشت لە وێناکردنی تایبەتمەندییەکانی کۆمەڵی توێژینەوە دەکات، مشتەی ئەم توێژینەوە پێکهاتووە لە (91) کارمەندنی بەشەکانی پەیوەندییە گشتییەکانی وەزارەت و دەستەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان بەشێوەی هەرەمەکی وەرگیراون.

خشتەی 1 زانیاری دیموگرافی دەربارەی کارمەندانی بەشی پەیوەندییە گشتییەکان دیاری دەکات

گۆڕاوەکان	یەکەی گۆڕاوەکان	دووبارەبوونەوە	ڕێژەیی سەدی
ڕەگەز	نێر	72	%79.12
	مێ	19	%20.88
تەمەن	20-27	5	%5.49
	28-34	9	%9.89
	35-41	41	%45.05
	42-49	15	%16.48
	>=50	21	%23.08
ئاستی خوێندن	سەرەتایی	1	%1.10
	ئامادەیی	4	%4.40
	دبلوم	12	%13.19
	بەکالۆریۆس	56	%61.54

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

	دبلومی باڵا	2	%2.20
	ماستەر	15	%16.48
	دکتۆرا	1	%1.10

7. جۆر و ڕێبازی توێژینەوەکە:

- جۆری توێژینەوەکە: ئەم توێژینەوەیە، دەچێتە چوارچێوەی توێژینەوە وەسفییەکان، کە جۆرێکە لەو توێژینەوانەی بە ئاراستەی وەسفی و شیکردنەوەی دیاردەیەکە، زانیاری لە بارەیەوە لە بەردەست دابێت.
- ڕێبازی توێژینەوەکە: ڕووپێوییە، لە دیارترین ڕێبازەکانی توێژینەوە و زۆرترین شێوە بەکاردێت لە توێژینەوە وەسفییەکان، چونکە زۆرترین داتا و زانیارییەکان لە بارەی توێژینەوە دەخاتەڕوو.

8. سنووری توێژینەوەکە:

- سنووری کاتی: لایەنی مەیدانی لەماوەی(2023/4/1- 2023/6/1) جێبەجێکراوە .
- سنووری مرۆیی: کارمەندانی بەشی پەیوەنییەگشتییەکانی وەزارەت و دەستەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان
- سنوری شوێن: هەولێری پایتەخت

9. کەرەستەی توێژینەوەکە:

لەم توێژینەوەیەدا، فۆرمی ڕاپێوی بەکارهاتووە بۆ کۆکردنەوەی داتاکان، فۆرمەکە بریتیە لە کۆمەڵێك لەو پرسیارانەی کە پەیوستن بە بابەتی توێژینەوەکە.

10. ڕێکارەکانی دروستیی رواڵەتی و جێگیری:

رووالّەتی دروستی، بەمەبەستی جێبەجێکردنی راستی بۆ تەوەر و پرسیار و برگەکانی ئامرازی توێژینەوەیە. توێژەر راستی رووالّەتی بەکارهێناوە، بەگەڕانەوە بۆ(3) پسپۆری بواری میدیا* بە پشت

---

*ناوی شارەزایان و پسپۆرانی هەڵسەنگاندنی ناوەڕۆکی فۆرمی ڕاپرسیی توێژینەوەکە:

1. پ.د.محمد جیاد/ بەشی پەیوەندییەگشتییەکان/کۆلیژی ڕاگەیاندن/زانکۆی بەغدا
2. پ.د نەزاکەت حسێن حەمەسەعید/بەشی ڕاگەیاندن/ فاکەڵتیی زانستە مرۆڤایەتییەکان/ زانکۆی سلێمانی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەڕەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

بەستن بەهاوکێشەی راستی رووالەت(84.9) بۆ جێگیری داتا و زانیاری کۆکراوە، بەئامرازی توێژینەوە، هەروەها توێژەر جێگیری ناوخۆیی بە بەکارهێنانی هاوکێشەی (ئەلفاکرونباخ) یان بەکارهێناوە بەپێی خشتەی(2).

خشتەی2 جێگیری داتا و زانیاری توێژینەوەکە دیاریدەکات

ژمارەی برگەکان	پیوانەی جێگیری
29	0.856

بەپێی ئەنجامی خشتەی (2) دەردەکەوێت کە جێگیری داتا و زانیاری توێژینەوەکە (0.856) کەئاماژەیە بۆ پلەی بەرزی پێوانەی جێگیری داتا و زانیاری توێژینەوەکە.

دووەم: دیاریکردنی چەمک و زاراوەکان

1. **ڕۆڵ** : لەپەیوەندییە گشتییەکاندا، رۆڵ بریتییە لە کارێکی ئیداری بەردەوام و پلان بۆ دارێژراو، کەپێویستی بە پرۆسەی کارگێڕی وەک پلاندانان و توێژینەوەی زانستی و رێکخستن و هەماهەنگی و هەڵسەنگاندن و کارەکانی دامەزراوەکەی ترە، کە پراکتیزە بکرێت. ڕۆڵ ئەو پاڵنەر و ئامانج و باوەڕ و هەڵوێست و رەفتارەیە، کە ئەندامانی گرووپ پێشبینی دەکەن لە کارێکدا ببینن یان دۆخێکی کۆمەڵایەتی دیاریکراو داگیری بکەن، کە وەسفی ئەو رەفتارە دەکات و لە بارودۆخێکدا پێشبینی دەکرێت.
2. **پەیوەندییە گشتییەکان:** بریتیە لە چەمکێکی ئاڵۆز، کە لە دوو وشە پێکدێت: یەکەمیان پەیوەندییەکانە، دووەمیان گشتییە، پەیوەندییەکان کۆی پەیوەندین، پەیوەندی بریتییە لە پەیوەندی نێوان دوو بابەت یان زیاتر، بۆیە پەیوەندییەکان بەستراوە بە کاریگەرییە هاوبەشەکانەوە، کە لە وەڵامدانەوە بە چالاکی یاخود رەفتار دروست دەبێ، وەڵامدانەوەش مەرجی سەرەکی پێکهێنانی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانە.
3. **حکومەتی هەرێمی کوردستان:** دەسەڵاتی جێبەجێکاری ئەو بڕیارانەیە، کە ئەنجوومەنی نیشتمانیی هەرێمی کوردستانی عێراق (پەرلەمان) دەریکردووە، لە ساڵی 1992دا حکومەتی

---

3. **پ.ی.د. لانە صابر سعید / بەشی پەیوەندییەگشتییەکان / فاکەڵتیی زانستە مرۆڤایەتییەکان/ زانکۆی سلێمانی**

هەرێمی کوردستان لە لایەن ئەنجوومەنی نیشتمانی کوردستان بۆ یەکەمجار متمانەی پێدراوە، ئەوەش دوای دامەزراندنی ناوچەی دژەفڕین لە لایەن نەتەوەیەکگرتووەکانەوە، بۆ پاراستنی کوردستان لە هێرشە ئاسمانییەکانی ڕژێمی پێشووی عێراق لە ساڵی 1991

دواتریش ساڵی 2003 هێزی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە عێراقی نوێ دەرکەوت، تاکوو ساڵی ٢٠٠٥ لە دەستووری هەمیشەیی کۆماری عێراقی فیدراڵ چەسپا. ئەمڕۆ حکومەتێکی هەڵبژێردراو و متمانەپێدراو لەلایەن پەرلەمانەوە لە هەرێمی کوردستان هەیە.

4. **ململانێی سیاسی:** ململانێی سیاسی دۆخی کێبڕکێی تایبەتە، لەنێوان مرۆڤ لەسەر دەسەڵات یان بەرژەوەندییەکان، کە لایەنەکان درک بەوە دەکەن کە لە پۆستەکانی داهاتوودا جیاوازی هەیە، یەکێک لە لایەنەکان ناچار بە وەرگرتنی هەڵوێستێك دەکات، کە لەگەڵ بەرژەوەندیەکانیدا ناگونجێت، هەروەها لەگەڵ جیاوازی بیروبۆچوونە سیاسییەکان و قەبارەی ململانێ لەگەڵ قەبارەی ئامانجەکانی، هەر چەندە ئامانجەکە گەورەتر بێت، ململانێکە گەورەتر دەبێت و توانا و سەرچاوە بەردەستەکانی لایەنەکان، لە ماوەی ململانێکە ئاراستە و بەرێوە دەبرێت. چەندین سیستەمی سیاسی هەن کە دەتوانن بەرگەی ململانێ بگرن، زۆربەیان شکست و هەرەسی زۆر دێنن و لە یەکەم ڕووبەڕووبوونەوە و تێکدەشکێن. ناکرێت فرەجۆری ململانێیەکان پارچە پارچە بکرێن، چونکە ململانێیە ئابوورییەکان دەبێتە هۆی بوونی جۆرێک لە ململانێی سیاسی، هەروەک بوونی ململانێی سیاسی دەبێتە هۆی بوونی ململانێی کەلتووری، بەم شێوەیە دەبینین کۆمەڵگا یەکەیەکی تەواوکارە و ئەوەی کاردەکاتە سەر تەرازووی هێز کاریگەری دەبێت لەسەر هێزێکی دیکە.

بەشی دووەم/ زانیاریینامە

یەکەم: پێناسەی پەیوەندییە گشتییەکان:

پێناسەی پەیوەندییە گشتییەکان، بە ئینگلیزی (Public Relations) بریتییە لە پەیوەندییەکی ئاڵوگۆڕکراوی لە نێوان ڕێکخراوەکان و تاکەکان، بەهۆی ئەنجامدانی پەیوەندییەکی ستراتیژی لەنێوانیاندا، دەگەنە سوودبەخشینێکی ئاڵوگۆڕی، ئەو پەیوەندیکردنە دەبێتە هۆی پێکهێنانی بڕوایەکی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

گشتی دەزگاکە، ئەوەش بەهۆی کاریگەری و بەشداری و بەردەوامی پەیوەندی نێوان خاوەن بەرژەوەندییەکان (بهجة 2000، 122) .

بەو شیوەیە پەیوەندییە گشتییەکان: دەبێت بە ئەڵقەی گەیاندنی نێوان هەر رێکخراوێك و ئەو کۆمەڵگەیەی دەروبەریەتی، هەموو رێکخراوێك لە کۆمەڵگە هەڵدەستێ بە پێشکەشکردنی خزمەتێکی دیاریکراو بۆ تاکەکانی کۆمەڵگە، پێویست دەکات پەیوەندییە گشتییەکان هەڵستێ بە بڕواپێهێنانی ئەو تاکانە سەبارەت بە خزمەت یان بەرهەمی رێکخراوەکە، هەروەها پرسیان پێ بکات و هەڵسەنگاندنیان وەربگرێت، سەبارەت بە بەرهەمەکانی رێکخراوەکە و رێز لەبۆچوون و هەڵسەنگاندنەکانیان بگرێت. رێکخراوەکە لەهەوڵی ئەوەدا بێت کە ئەو پەیوەندییە زیاتر بەهێز بێت و لەسەر بنەمای متمانەی نێوان هەردوولاوە دروست ببێت (فضيل 2014، 166).

پێناسەی کۆمەڵەی پەیوەندییە گشتییەکانی ئەمەریکی: چالاکی هەر پیشەسازییەك یان دەستەیەك یاخود پیشەیەك یان حکومەتێکە، لەدروستکردن و پتەوکردنی پەیوەندییەکی باش لەنێوان خۆی و جەماوەرەکەی، وەکو بریکار و فەرمانبەر و بەشدار و جەماوەر بەشێوەیەکی گشتی. تێبینی ئەوە دەکرێت کە کۆمەڵەی پەیوەندییە گشتییەکان تەنها تەرکیزی لەسەر پەیوەندیی رێکخراوەکەی لەگەڵ جەماوەرە دەرەکیەکەی وەکو بریکار و جەماوەر نەبووە، بەڵکو بەپێی پێناسەکەی پەیوەندی لەگەڵ جەماوەری ناوەخۆش دەگرێتەوە.(Hon,1999 p14)

جۆن مارستۆن: ئەرکێکە لە ئەرکەکانی کارگێڕی، پەیوەستە بە شیکردنەوەی رەفتاری جەماوەر بۆ زانینی ئاراستە و پێداویستییەکانی، کاردەکات بۆ دانانی پرۆگرامێك کە بگونجێ و رێکبکەوێت لەگەڵ بەرژەوەندی گشتی لەبەرامبەر ئەو پێداویستیانەدا .(Al-rawahna, 2018, p165)

واتە: پەیوەندییە گشتییەکان: "فەلسەفەیەکی کۆمەڵایەتی کارگێڕییە، بەشێوازی سیاسەت و کارەکەوە گوزارشت دەکات، بە مەبەستی زامنکردن و بەردەوامی متمانە و لێکگەیشتنی نێوان رێکخراوەکە و جەماوەرەکەی و بە بەکارهێنانی پەیوەندی دووسەرە، لەنێوان هەردوو لاوە"(العدوي، 2016، 155)

بۆیە پەیوەندییە گشتییەکان لەم تێزەدا، بریتیە لە بەشێکی تایبەت بەپەیوەندیکردنی نێوان دەزگا و رای گشتی، بەهۆی گوتاری پەیوەندییکردنی دیاریکراوەوە، بەزمانێك کە رای گشتی تێیبگات و وەریبگرێت.

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

دووەم: رۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان:

پەیوەندییە گشتییەکان رۆڵی گەورە و کاریگەری هەیە لە (راگەیاندن، ریکلام، بانگەشە، پێکهێنانی جەماوەر و رای گشتی و ئەدای سیاسی) بۆ دامەزراوە گشتی و تایبەتەکان، وەک:

1. چاندنی هەستی بەشداریکردن و بەرپرسیارێتی: ئەمە یەکێکە لەو شتانەی کە پێویستە لە بەرنامەکانی پەیوەندییە گشتییەکاندا گرنگی پێ بدرێت، ئەمەش پێویستی بە ئاگادارکردنەوەی هاووڵاتیان نییە بەتەنها، بەڵکو دەبێت هەستی بەشداری و هاوبەشی ئەرێنی دروست بکات، رەنگە کەمپینەکە پێویستی بە چڕکردنەوەی میدیا و روونکردنەوەی کێشەکە بکات، لە رێگەی (ناملیکە، ڤیدیۆ، تابلۆ، فیلم، مەنەلۆج، کۆبوونەوە و سیمینارەکاندا (عجوة ،1985،45).
2. شێوازی رێکخستنی سەردانەکان: چونکە بینینی چاو لە بیستن قایلکەرترە و کاریگەری بینینی چالاکی کۆمەڵایەتی کە لە واقیعدا پێشکەشکراوە، زۆر بەهێزترە لە وانەیەک یان وتاری نەبینراو، لەسەر بابەتی چاودێری کۆمەڵایەتی(ذیاب،2014،53).
3. بانگهێشتی سەرکردەکانی رای گشتی و کەسایەتییە کاریگەرەکان، کە باوەڕیان بە خزمەتی کۆمەڵایەتی و بەرپرسیارێتی کۆمەڵایەتی و یارمەتی لاوازان و بێ لانەکانی کۆمەڵگە هەیە، وەک چۆن بەسوودە بانگهێشتیان بکەین بۆ تەماشاکردنی چالاکییە کۆمەڵایەتییەکان و پێویستی بەشداریکردنیان تیایدا، تا وایان لێبکرێت کە ببنە ئەندامی هەمیشەیی لەو لیژنە و ئەنجوومەنە و بەرێوەیببەن.
4. شێوازی رێکخستنی هەڵمەتی کۆمەککردن: یەکێک لەگرنگترین چالاکییەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لەدامودەزگا کۆمەڵایەتییەکاندا، کۆکردنەوەی بەخشین و کۆمەکە لە (کۆمەکبەخشان، دامودەزگا ئابوورییەکان، سەرمایەداران، کۆمەڵە و حکومەتەکان) ئەو شێوازەی کۆکردنەوەی کۆمەک لەخۆیدا شێوازێکە بۆ بەستنەوەی جەماوەر بە ئامانجی دەزگاکە و هەست و سۆز لەگەڵیان. دەکرێ ئەو کۆمەك و بەخشینانە بەهۆی سیمینار و ئاهەنگ و بازاڕە خێرخوازەکان کۆبکرێنەوە، کە تێیدا کەسایەتییە دیارەکانی ناو کۆمەڵگا و کاریگەرەکان دەتوانن لە هەڵمەتەکانی بەخشیندا بەکار بهێنرێن، چونکە ئەوان لە کەسانی تر باشترن بۆ قایلکردنی خەڵک بە پەیوەندی پرۆژەکە و بە پارە و کەرەستەکان تا بە شێوەیەکی ئەرێنی بەشداری پێبکەن(ابو قحف،1994، 112) .

5. ڕۆڵێکی سیاسی هەیە بۆ پەیوەندییە گشتییەکان لەبەڕێوەبردنی قەیران و سەرکردایەتی ململانێدا، کە تێیدا هاتووە: لەو وڵاتانەی کە دیموکراسی پەرلەمانی و فرەلایەنی سیاسی پەیڕەو دەکەن، پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی سەرەکیان هەیە لەڕاکێشان و کاریگەری لەسەریان، بۆ بەرژەوەندییەکی سیاسی دیاریکراو یاخود پارتێك لەنێو پارتە سیاسیە کێبڕکێکەرەکان لەسەر کورسی دەسەڵات.

سێیەم: ئامانجەکانی پەیوەندییە گشتییەکان

یەکەی پەیوەندییە گشتییەکان، لەدامودەزگا حکومییەکان ئامانجیان پەرەپێدانی پرۆسەی کارگێڕی دامودەزگا حکومییەکانە، لەڕێگەی پێدانی زانیاری ورد لەبارەی ئاراستەکانی رای گشتییەوە، هەروەها بەشداری دەکات لە دۆزینەوەی رادەی ئەو کاریگەرییەی کە هێزە کۆمەڵایەتییەکان لەناو کۆمەڵگەدا هەیانە، دەکرێت ئامانجەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە دەزگاکانی حکومەت بەم شێوەیە کورت بکرێتەوە:

1. بەدەستهێنانی پشتگیری پەیوەندییە گشتییەکان، دروستکردنی پردی متمانە و بەردەوامی لەنێوان خۆی و حکومەت، ئەوەش لەڕێگەی پێدانی زانیاری ڕاست و دروست، کە پشت بە راستگۆی و ئەمانەتەوە ببەستێ لەگەیاندنی زانیارییەکان.
2. باسکردنی ئامانجی سیستەمی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی باو لە وڵاتدا. باسکردنی یاسا نوێیەکان و هەر گۆڕانکاری و چاککردنەوەی هەر برگەیەك، لەگەڵ باسکردنی پاساوەکانی گۆڕانکارییەکە و چاککردنەوەکە کە بۆچی کراوە(سلام،2005، 177).
3. پەرەدان بەهەستکردن بەلێپرسراوێتی لەنێو هاووڵاتیاندا، لەڕێگەی میدیای ناسراوی وەک (ڕۆژنامە، گۆڤار، تەلەفزیۆن و پێگە فەرمییەکان) و پتەوکردنی پەیوەندی لەگەڵیاندا.
4. ڕێنوێنیکردنی هاووڵاتیان لەبەرژەوەندی خۆیان و بەرژەوەندی گشتیدا .
5. بەیزکردنی پەیوەندییەکان، چ لەگەڵ جەماوەری ناوەخۆ یاخود جەماوەری دەرەوەی دەزگاکە.
6. پێویستی ئاگادارکردنەوەی هاووڵاتیان بەو خزمەت و ئەرکانەی کە حکومەت ئەنجامی دەدات، تاکو هاووڵاتیان تێیدا بەشداربن.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

7. داکۆکیکردن لە هەڵوێستی حکومەت ئەگەر دووچاری هەر رەخنەیەك بووەوە لەلایەن ئەوانی دیکەوە(محمد،2010،82).

ئامانجی پەیوەندییە گشتییەکانی دەزگا حکومییەکان، لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی لەڕێگەی رۆڵەکەیەوە(هاشم،1996، 18) :

1. نەخشاندنی وێنەیەکی ئەرێنی ڕاستەقینەی دەوڵەت، لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی، تاکو لەڕووی سیاسی و ئابووری و رۆشنبیرییەوە سوودمەند بێت.
2. ئاسانکردنی ئەرکی میدیای دەرەکی و دابینکردنی هەلومەرجی گونجاو بۆیان، بە ئامانجی گەیاندنی وێنەیەکی راستەقینەی نیشتمانی لە دەرەوەی سنوورەکانییەوە.
3. چاودێریکردنی هەر بڵاوکراوەیەك یاخود توێژینەوەیەك، بەهۆی ئامرازەکانی پەیوەندیکردنی دەرەکیەوە کە لەسەر نیشتمان بێت، وەڵامدانەوەیان ئەگەر پێویستی کرد.
4. چاودێری ئەوەی کە چی ڕوودەدات لەسەنتەری دروستکردنی بڕیارە نێودەوڵەتییەکان، هەروەها بەهێزکردنی کاریگەرە سیاسی و ئابوورییەکانی لەسەر وڵات یان هەرێمەکە.

لێرەدا بەو ئەنجامە دەگەین، کە رۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان، رۆڵی پردی نێوان دامودەزگا حکومی و ناحکومییەکان و جەماوەرە، لە ڕێگەی پەیوەندییە ستراتیژییە و سیستماتیکیەکانەوە.

چوارەم: ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکان

ئەرکی پەیوەندی گشتی، لە چەند رەگەزێکی سەرەکی گەڵاڵە کراوە، کە یارمەتیدەرە بۆ زیاتر تێگەیشتن لە ڕۆڵ و کاریگەری پەیوەندییە گشتییەکان، لەناو هەر دامەزراوەیەکدا. لە لایەکی ترەوە ئەم رەگەزە سەرەکییانە دەرخەری ئەوەن کە کارکردن لە بوارەکەدا زۆر فراوانە. هەروەک ئاماژەیان بەوە کردووە کە کارکردنی کارمەندانی بواری پەیوەندی گشتی، چەندین چالاکی و کرداری جیاواز لە خۆ دەگرێت؛ لەوانە:

1 . توێژینەوە: هەنگاوی یەکەم و سەرەکی لە بواری پەیوەندی گشتی لە هەر دامەزراوەیەک، بریتییە لە توێژینەوە، چونکە راستەوخۆ کارکردن و مامەڵەکردنە لەگەڵ خەڵک یاخود دامەزراوەی تر. سەرەڕای ئەوەی هەنگاوی یەکەم لە هەر پرۆژە و چالاکییەک بە توێژینەوە دەستپێدەکات، لە پێناو

دەستنیشانکردنی گروپەکان و کۆکردنەوەی زانیاری لەسەریان و تێگەیشتن لە راوبۆچون و هەڵسوکەوتیان.

2. دانانی پلانی ستراتیژی: لەگەڵ دەستپێکی هەنگاوی یەکەم و پاش کۆکردنەوەی زانیاری و داتاکان، ئەوا هەنگاوی دووەم بەکارهێنانیانە بۆ دانان و دارشتنی پلانی ستراتیژی دامەزراوەکە. لێرەدا چەندین پرسیاری گرنگ و جەوهەری پێویستە وەڵامبدرێنەوە، لەوانە: ئێستا دامەزراوەکە لە کوێدایە؟ چۆن گەشتوین بە بەم ئاست و قۆناغە؟ ئەی دەمانەوێت لە داهاتوودا بگەینە کوێ؟ بە کام میکانیزمە دەتوانین بگەینە ئەو ئاست و ئامانجە؟

3. راوێژکاری: کارو چالاکییەکی تری پەیوەندی گشتی، پێدانی راوێژە بە کەسانی سەرو خۆی، کە پێویستە لە پلان و بەرنامەی بۆ دانراو تێبگەن و رەزامەندبن لە ئەنجامدانی. (Lubbe and Puth, 2002, 10)

4. هەڵسەنگاندن: بەشێکی تر لە کار و چالاکییەکان، بریتییە لە هەڵسەنگاندن بۆ هەر پلان و بەرنامەیەکی دانراو، لە کاتی جێبەجێکردن و لە دواتردا، بۆ ئەوەی سەرجەم لایەنە بەهێز و لاوازەکان، ئاست و کاریگەری پەیام و میکانیزمەکان، رۆڵی کارەکتەرە بەشداربووەکان دەستنیشانبکرێت.

5. پەیوەندی میدیایی: یەکێک لە ئەرکە سەرەکییەکانی کارمەندان و پیشەوەرانی بواری پەیوەندی گشتی، بریتییە لە دروستکردنی پەیوەندی لەگەڵ دامەزراوەکانی میدیادا. پێویستە رەچاوی پەیوەندییەکە بکرێت کە دوولایەنە بێت، بەو واتایەی کارمەندانی پەیوەندی گشتی سود لە میدیا وەربگرن بۆ گەیاندنی پەیام و زانیارییەکان بە جەماوەرەکانیان، لە هەمانکاتیشدا میدیا لە کاتی پێویستدا زانیاری لە کارمەندانی پەیوەندی گشتی وەربگرێت و بیگوازێتەوە بە تایبەت لە کاتە نەخوازراوەکاندا، کە جەماوەری هەر دامەزراوەیەک پێویستی بە زانیاری راست و دروستە.

6. رێکخستن: سەرەرای ئەو کار و چالاکییانەی سەرەوە، پەیوەندی گشتی بەشێکی زۆر لە رێکخستن و بە ئەنجامگەیاندنی چەندین بۆنە و چالاکی تری لەسەرە، وەک (کۆنفرانسی رۆژنامەوانی، رێکخستنی بۆنەکان، ساڵیاد و یادکردنەوەی دامەزراندن یان هەر دەستکەوتێکی تر) بۆنەی تایبەت بە کاری خێرخوازی و کۆکردنەوەی داهات و چەندین چالاکی تر.

7. راهێنان: بەهۆی زۆری مامەڵەکردن لەگەڵ دەزگاکانی راگەیاندن و دەرکەوتن لەبەردەم جەماوەردا، کارمەندانی پەیوەندی گشتی رۆڵیان هەیە لە راهێنان و پەرەپێدانی تواناکانی بەڕێوەبەرانی هەر

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

دامەزراوەیەک. بە تایبەت لە کاتی پێشکەشکردنی وتار یاخود کۆنفرانسە رۆژنامەوانییەکان (Cutlip et al. 2006; 36).

پێنجەم: پێوانەکردنی پەیوەندی گشتییەکان

ڕێگاکانی پێودانگکردنی کارایی پەیوەندی گشتی دەخاتەڕوو، بەو پێیەی لە هەر پەیوەندییەکدا زانینی ئاستی خودی پەیوەندیی گرنگە، لەوەش گرنگتر چۆنێتی پێوانەکردنی ئەو ئاستەیە. ئەگەر میکانیزمی پێوانەکردنی پەیوەندیکردن لە نێوان تاکەکان تا رادەیەک قورس بێت، ئەوا بۆ دامەزراوەکان کە پەیوەندییان لەگەڵ چەندین گروپ و دامەزراوە و تاکی جیاوازدا هەیە، زۆر ئەستەمترە(Baily; 2018).

ئاماژە بە گرنگی پێوانەکردنی پەیوەندی دەدات لە پێناو دەرکەوتنی ئاستی بەرەوپێشچونی پەیوەندییەکە، سەلماندنی کاریەگەرێتی و گەیاندنی بەهاکەی. لە لایەکی تریشەوە باس لەوە دەکەن، بەکارهێنەرانی پەیوەندی گشتی و ئەکادیمیستەکان، باوەڕێکی زۆریان بەم بوارە هەیە، کە دەزانین ئامانجی سەرەکی لە پەیوەندی گشتیدا بریتییە لە (بنیادنی پەیوەندی، بەردەوامیدان بۆ ماوەیەکی دور مەودا لەگەڵ گروپی دیاریکراو)ـدا، بۆیە گرنگە پێوانەی ئاستی پەیوەندی بکەین. لەم روانگەوە هەردوو زانا هەستاون بە دەستنیشانکردنی شەش فاکتەری سەرەکی بۆ پێوانەکردنی ئاستی پەیوەندییەکە لەوانە: (Grunig and Hon, 1999)

1. کۆنترۆڵی هاوبەش (دوولایەنە): تا چەند لایەنەکان رەزامەند و کۆکن لەسەر ئەوەی کێ دەسەڵاتی بەجێی هەیە، بۆ ئەوەی کاریگەری لەسەر ئەوی تر هەبێت، هەرچەندە هەندێک ناهاوسەنگی شتێکی سروشتییە. بەڵام بۆ ئەوەی پەیوەندی جێگیر هەبێت، پێویست دەکات دامەزراوەکە و جەماوەرەکەی کۆنترۆڵیان بەسەر یەکەوە هەبێت.
2. متمانە: لە سێ ڕووەوە، گرنگە لایەنەکان متمانە و باوەڕیان بە یەکتر هەبێت، لەوانە (نەزاهە) واتە باوەڕت وابێت کە ڕێکخراوەکە دادپەروەرانەیە. (پشت بەستن) واتە: متمانەت هەبێت کە ڕێکخراوەکە ئەو شتە دەکات کە دەیڵێت و دەیکات. (لێهاتووی) واتە متمانەت هەبێت کە دامەزراوەکە دەتوانێت ئەو شتە بکات کە دەڵێت دەیکەم.
3. رازیبوون: تا چەند هەر لایەنێک هەست دەکەن بەرەو رووی یەکتر دەڕۆن، چونکە پێشبینی باش

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەرپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

لەسەر پەیوەندی بۆ خۆی دوپاتکردنەوەیە لەسەر بەردەوامی. پەیوەندی رازیکەر شتێکە کە قازانجەکەی لە تێچووەکەی زیاترە.

4.پابەندبوون: تا چەند لایەنەکان هەست و باوەڕیان وایە کە پەیوەندییەکە شایەنی ئەوەیە کە وزەی تێدا سەرفبکرێت بۆ ئەوەی بەردەوام بێت و گەشە بکات.

5.پەیوەندی گۆڕینەوە: لە پەیوەندی گۆڕینەوەدا، لایەنێک سود بە لایەنەکانی تر دەگەیەنێت، تەنها لەبەرئەوەی لایەنەکەی تر لە رابردوودا سودی پێگەیاندووە یاخود چاوەڕێی لێدەکرێت لە داهاتوودا بیکات.

6.پەیوەندی کۆمەڵگە: لە پەیوەندی کۆمەڵگە، هەردوو لایەن سود بەیەک دەگەیەنن، لە بەر ئەوەی گرنگی بە خۆشگوزەرانی یەکتر دەدەن ئەگەر لە حاڵەتێکیشدا هیچیان نەبوو بۆ یەکتری بگەڕێننەوە.

شەشەم: پەیوەندی گشتی و رۆڵی لە بەڕێوەبردنی ململانێکاندا

ململانێ، پرۆسەی پەنابردنە بۆ هێزی زارەکی، یاخود هێزی کردەیی یا سەربازی، بۆ دۆزینەوەی دەستکەوتی ئەو ئامانجەیە کە بەهۆتە هۆی قەیران و گۆڕیویەتی بۆ ململانێ بە هەموو شێوازە بەردەستەکانی تاک و دەزگا و رێکخراو و حکومەت و دەوڵەت. بەو پێیەی کە ئەو ململانێیە زادەی وەرگەڕانی قەیرانە بۆ پرۆسەیەکی خێرای نێوان لایەنە یەکگرتوو و دیاریکراوەکان، لەپێناو گەیشتنی هەر لایەك بەئامانجێکی دیاریکراو کە رەنگە هەندێجار هاوبەشبن لە گەیشتن بەو ئامانجە، بە رەچاوکردنی رێکەوتنیان یاخود جیاوازی نێوانیان لەسەر ئەو ئامانجە.

هەروەها قەیران و ململانێ، دەبێتە هۆی تێکدان و شێواندنی چاوەڕوانی جەماوەر بەرامبەر دامودەزگاکە، لە ئەنجامدا هاوڵاتیان (جەماوەر) تورە و نیگەران دەبن، ئەمەش دەبێتە هەرەشە لەسەر پەیوەندی نێوان خەڵك و دامودەزگاکە، هەر ئەمەشە وایکردووە کە قەیران بە هەرەشەیەکی جدی لەسەر ناوبانگی دەزگاکە دادەنرێت.

بەوردبونەوە لەو کورتە باسەی سەرەوە دەتوانین (دوو رەگەز)ی سەرەکی دەستنیشان بکەین، کە ئاماژەیەکی روونن بۆ پەیوەندی لە نێوان پەیوەندی گشتی و ململانێ، کە لە پێناسە و رۆڵەکانی پەیوەندی گشتی ئاماژەیان پێدراوە، لەوانە:

- یەکێک لە ئەرک و رۆڵە سەرەکییەکانی کارمەندی پەیوەندی گشتی، بریتییە لە توانای پێشبینیکردن

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

بۆ روداوەکان و گۆڕانکارییەکانی داهاتوو، بۆیە کارمەندی پەیوەندی گشتی بەر لە روودانی هەندێک قەیران.

- لە کاتی رووداني ململانێ و قەیراندا، ئەگەر دامەزراوەکە نەزانێت چۆن مامەڵە لەگەڵ دۆخەکە بکات و جەماوەرەکەی خۆی تێبگەیەنێت، قەیرانەکە دەبێتە هۆی تورەیی و نیگەرانی جەماوەر و لە ئەنجامدا لەسەر ناو و ناوبانگی دامەزراوەکە دەکەوێت. (الجواری، 2016، 97)

هەروەها گرنگە ئاماژە بەوە بدرێت، پەیوەندی گشتی لەسەرجەم قۆناغە جیاوازەکانی سەرهەڵدانی ململانێ و قەیران، تا کۆتایهاتنی ڕۆڵێکی گرنگ و کاریگەرییان هەیە، ئەم ڕۆڵ و ئەرکەش بەپێی ئاستی ململانیەکە، لە قۆناغێکەوە بۆ قۆناغێکی تر دەگۆڕێت، وەک قۆناغەکانی (Fearn-Banks, 2009):

1. هەستپێکردن: ئەم قۆناغە رەنگە بە ئاماژەی وریا کەرەوە دەست پێبکات، وەک نیشانە سەرەتاییەکانی نەخۆشی٠ هەندێک قەیران هیچ ئاماژەیەکی ورياکەرەوەی لەگەڵدا نییە، بەڵام زۆریان هەیەتی٠ بۆ نموونە: کاتێک کۆمپانیایەک هەمان کاری تۆ دەکات و روبەڕووی قەیران دەبێتەوە، ئەوا نیشانەیەکی وریا کەرەوەیە بۆ دامودەزگاکەت٠

2. ئامادەکاری: زۆر گرنگە کە ئیتر مامەڵە لەگەڵ ململانێ و قەیران دا بکرێت، بە تایبەت کە ناتوانرێت خۆمانی لێبپارێزین. پلانی پەیوەندیکردن ئامرازی سەرەکییە لەم قۆناغەدا، چونکە پلانەکە رۆڵی هەر کەسێک دیاری دەکات کە کێ چی دەکات؟ چۆن بگەین بە خەڵکی؟ چی بڵێین؟ ئەرک و ڕۆڵی کارمەندی پەیوەندی گشتی دەردەکەوێت کە ڕاستەوخۆ مامەڵە لەگەڵ ڕووداو پێشهاتەکان بکات.

3. رێگەگرتن: ئاماژەدانە بە هەوڵدان بۆ سنوردارکردنی، لە رووی کاتەوە یان بەر پێگرتن لە بڵاوبونەوەی لە ناوچەیەکەوە بۆ ناوچەکانی تر، کە کاریگەریان لەسەر دامووەزگاکە هەیە٠

4. بوژانەوە : سەرجەم ئەو هەوڵ و تێکۆشانانە دەگرێتەوە، کە دەدرێت بۆ ئەوەی داموو دەزگاکە بگەڕێتەوە سەر بارودۆخی ئاسایی کارکردنی خۆی٠ دامودەزگاکە دەیەوێت کۆتایی بە قەیرانەکە بهێنێت، بگەڕێتەوە باری ئاسایی بە زوترین کات. یان رەنگە بە مانای گەڕانەوەی متمانە بێت بۆ

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

جەماوەر و بگەڕێتەوە سەر باری ئاسایی.

5. فێربون: قۆناغی فێربون، بریتییە لە پرۆسەی لێکۆڵینەوە لە ململانێ و قەیرانەکە و تەرکیز خستنە سەر ئەوەی چی لە دەست درا یان چی بەدەست هات. هەروەها چۆن داموودەزگاکە کارەکانی کردووە لە کاتی قەیرانەکە. لەم پرۆسەیەدا، هەڵسەنگاندن دەکرێت بۆ ئەوەی هەست بە ئاماژەکانی قەیران بکرێت لە داهاتودا. کاتێک بۆ یەکەمجار داموودەزگایەک توشی قەیرانێک دەبێت، مانای ئەوە نییە کە جارێکی تر لە داهاتودا توشی نابێتەوە.

بەشی سێیەم/ کردەنینامەی توێژینەوە

خشتەی 3 ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکان لە دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێمی رووندەکاتەوە

کۆد	دەستەواژەکان	#	بە تەواوی نارازیم	نارازیم	بێلایەن	رازیم	بە تەواوی رازیم	تێکرای ژمێریاری	لادانی پێوانەیی	ڕێژەی ڕێککەوتن	ڕیزبەندی برگە
W1.1	دامەزراندنی سیستەمێکی دامەزراوەی بە پێویست دەزانرێت بۆ پەیوەندییە گشتییەکان.	دووبارەکردنەوە	2	0	1	23	65	4.64	0.72	%92.75	1
		%	%2.20	%0.00	%1.10	%25.27	%71.43				
W1.2	بە لەبەرچاوگرتنی دۆخی ئێستا، پێویستمان بە بوونی دەزگاکانی پەیوەندییە گشتییەکانە لە دامەزراوەکاندا	دووبارەکردنەوە	2	1	0	40	48	4.44	0.76	%88.79	2
		%	%2.20	1.10%	%0.00	%43.96	%52.75				
W1.3	پەیوەندییە گشتییەکان ئامانجیان کۆکردنەوەی زانیارییە لەسەر گرنگترین بابەتەکان	دووبارەکردنەوە	3	5	7	53	23	3.97	0.92	%79.34	7
		%	%3.30	%5.49	%7.69	%58.24	%25.27				
W1.4	پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی گرنگی هەیە لە گواستنەوەی ڕاستییەکان.	دووبارەکردنەوە	5	3	8	45	30	4.01	1.03	%80.22	6
		%	%5.49	%3.30	%8.79	%49.45	%32.97				
W1.5	لە گرنگترین پرەنسیپەکانی پەیوەندییە گشتییەکان ڕەچاوکردن و وردبینی و ڕاستگۆیی و نەشاردنەوەی ڕاستییەکان لە جەماوەر.	دووبارەکردنەوە	1	4	3	42	41	4.30	0.82	%85.93	5
		%	%1.10	%4.40	%3.30	%46.15	%45.05				
W1.6	ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکان بەبەڵگەکردنە کە ئەوش وەکو بەنکێکی زانیاری دەمێنێتەوە، هەر کاتێ پێویستمان بە وەڵامدانەوەیەک یاخود زانیارییەک بوو، سوودمەند دەبین لێی	دووبارەکردنەوە	1	0	5	45	40	4.35	0.69	%87.03	4
		%	%1.10	%0.00	%5.49	%49.45	%43.96				
W1.7	ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکان گەیاندنی وێنەیەکی ڕاستەقینەی جیهانی دەرەوەیە	دووبارەکردنەوە	1	1	1	44	44	4.42	0.68	%88.35	3
		%	%1.10	%1.10	%1.10	%48.35	%48.35				
W1	ئەرکەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێم	دووبارەکردنەوە	15	14	25	292	291	4.30	0.55	%86.06	
		%	%2.35	%2.20	%3.92	%45.84	%45.68				
	تێکرای کێشکراو		%4.55			%91.52					

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەرپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

1.ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو کەسانەی کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W1.1)بوو، کە ئاماژەیە بۆ (دامەزراندنی سیستەمی دامەزراوەیی پێویستە بۆ پەیوەندییە گشتییەکان)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووانەی کە هاوڕا نەبوون (2.20%) بوو، لەگەڵ تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.64) و (0.72) یەک لە دوای یەک، و ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو باسکراو گەیشتە (92.75%)، کە ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بە ئاستێکی باش مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە. (92.75%)

2.ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی بەشداربووەکان کە لەگەڵ دەستەواژەی (W1.2) هاوڕابوون (96.70%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (بە لەبەرچاوگرتنی دۆخی ئێستا، پێویستمان بە بوونی دەزگاکانی پەیوەندییە گشتیەکانە لە دامەزراوەکاندا)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕانەبوون (3.30%) بوو بە تێکڕای ژمێریاری و لادانێکی ستاندارد بە بەهای (4.44) و (0.76) یەک بە دوای یەک، و ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (88.79%)، ئاماژەیە بۆ ئەوەی بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەوڕێککەوتنە.

3.ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی بەشداربووەکان کە لەگەڵ دەستەواژەی (W1.7) هاوڕابوون (96.70%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکان گەیاندنی وێنەیەکی ڕاستەقینەی جیهانی دەرەوەیە)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕانەبوون (2.20%) بوون بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەییی بە بەهای (4.42) و (0.68) یەک بە دوای یەک ، و ڕێژەی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (88.35%)، کە ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

4.ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی بەشداربووەکان کە لەگەڵ دەستەواژەی (W1.6) هاوڕا بوون (93.41%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (ئەرکی پەیوەندییە گشتییەکان دۆکیومێنت کردنە، کە وەک داتا بەیسێک دەبێت دەتوانین بەکاری بهێنین هەرکاتێک پێویستیمان بە وەڵام یان زانیاری هەبوو)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە هاوڕا نەبوون (1.10%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.35) و (0.69) یەک بە دوای یەک ، و ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (87.03%) ، کە ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتن هەیە، بەپێی بۆچوونی ئەندامانی نمونەی توێژینەوەکە .

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

5.ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی بەشداربووەکان کە لەگەڵ دەستەواژەی (W1.5) هاوڕان بوون (91.21%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (یەکێک لە بنەما گرنگەکانی پەیوەندییە گشتییەکان ڕەچاوکردن، وردی، ڕاستگۆیی، و نەشاردنەوەی ڕاستییەکان لە خەڵک)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ناڕازیبوون (5.49%) بوو، بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.30) و (0.82) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (85.93%) ، کە ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە، بەپێی بۆچوونەکانی ئەندامانی نمونەی توێژینەوەکە.

6.ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی بەشداربووەکان کە لەگەڵ دەستەواژەی (W1.4) هاوڕا بوون (82.42%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕن لە گەیاندنی ڕاستییەکان)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ناڕازیبوون (8.79%) بوو، بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.01) و (1.03) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (80.22%) ، کە ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە،بەپێی بۆچوونەکانی نمونەی توێژینەوەکە .

7.ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی بەشداربووەکان کە لەگەڵ دەستەواژەی (W1.3) هاوڕا بوون (83.52%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتیەکان ئامانجیان کۆکردنەوەی زانیارییە لەسەر گرنگترین بابەتەکان)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ناڕازیبوون (8.79%) بوو، بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.97) و (0.92) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (79.34%). ، ئاماژەیە کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە، بەپێی بۆچوونەکانی نمونەی توێژینەوەکە.

ئەو ئەنجامانەی لە خشتەی (3) دا نیشان دراون ئاماژە بە دابەشکردنی دووبارەیی و تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەییی وەڵامەکان بەرامبەر بە دەستەواژەکان دەکەن، کە دەستەواژەکان بە کۆد کراوە (W1.1-W1.7) و تەوەرەکە بە (W1) کۆد کراوە ، کە تایبەتە بە وەسفکردنی بۆچوونی بەشداربووەکان بەرامبەر بە تەوەری "ئەرکەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە دامەزراوەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان" کە مەیلی ڕازیبوون بە ئاستێکی باشدا هەیە، بەپێی ئاماژەدەرە گشتییەکە ڕێژەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە (91.52%)ی بەشداربووەکان لەسەر ئەوە کۆکن لەسەر ناوەرۆکی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

دەستەواژانەکان ، بەراورد بە ڕێژەی (%4.55) کە لە ناوەڕۆکی دەستەواژەکانی ئەم تەوەرەدا رازی نین، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن لەسەر ڕەهەندی ئاماژەپێکراو (%86.06) بووە. ئەمەش بە تێکرای ژمێریاری (4.30) و لادانی پێوانەیی (0.55) هات.

خشتەی 4 ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان لە بەڕێوەبردنی ململانێیەکان" ڕووندەکاتەوە

کۆد	دەستەواژەکان	#	بە تەواوی نارازیم 1	نارازیم 2	بێلایەن 3	رازیم 4	بە تەواوی رازیم 5	تێکرای ژمێریاری	لادانی پێوانەیی	رێژەی رێککەوتن	ریزبەندی برگە
W2.1	پەیوەندییە گشتییەکان رۆڵی هەیە لە روونکردنەوەی راستییەکان	دووبارەکردنەوە	1	2	6	43	39	4.29	0.78	%85.71	1
		%	%1.10	%2.20	%6.59	%47.25	%42.86				
W2.2	پەیوەندییە گشتییەکان رۆڵیان هەیە لە پلانڕێژی، پەیوەندی، هەماهەنگی و هەڵسەنگاندن.	دووبارەکردنەوە	1	2	9	49	30	4.15	0.77	%83.08	2
		%	%1.10	%2.20	%9.89	%53.85	%32.97				
W2.3	پەیوەندییە گشتییەکان رۆڵی هەیە چاندنی هەستی بەشداریکردن و بەرپرسیارێتی سەبارەت بە ململانێ سیاسییەکانی نێوان هەولێر و بەغدا.	دووبارەکردنەوە	2	2	10	56	21	4.01	0.80	%80.22	3
		%	%2.20	%2.20	%10.99	%61.54	%23.08				
W2.4	پەیوەندییە گشتییەکان رۆڵێکی گرنگ دەگێڕن لە بەڕێوەبردن و سەرکردایەتیکردنی ململانێکان بە ئەنجامدانی توێژینەوە لەسەر ململانێی سیاسی لە نێوان هەولێر و بەغدا	دووبارەکردنەوە	3	6	15	47	20	3.82	0.96	%76.48	4
		%	%3.30	%6.59	%16.48	%51.65	%21.98				
W2.5	دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم و وەزارەتەکان ئەرکی خۆیان لە دروستکردنی ڕای گشتی ناوەخۆ دەرەکی بە باشی بینیوە لە ململانێ سیاسییەکانی نێوان هەولێر و بەغدا؟	دووبارەکردنەوە	6	23	18	28	16	3.27	1.21	%65.49	9
		%	%6.59	%25.27	%19.78	%30.77	%17.58				
W2.6	دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم بەشداری لە پاراستنی وێنەی باشی هەرێمی کوردستان لە کاتی قەیرانەکاندا دەکات.	دووبارەکردنەوە	6	18	16	31	20	3.45	1.22	%69.01	6
		%	%6.59	%19.78	%17.58	%34.07	%21.98				
W2.7	پەیوەندییە گشتیەکان پێشبینی مەترسییە شاراوەکان دەکەن بە چاودێریکردن و شیکردنەوەی ئەگەرەکان و گۆڕانکارییەکان کە ئاماژە بە ڕوودانی قەیران دەکەن.	دووبارەکردنەوە	3	18	16	36	18	3.53	1.12	%70.55	5
		%	%3.30	%19.78	%17.58	%39.56	%19.78				
W2.8	دامەزراوەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان پلانی روون بۆ بەڕێوەبردنی ململانێکان پێشنیار دەکەن	دووبارەکردنەوە	5	19	18	38	11	3.34	1.11	%66.81	8
		%	%5.49	%20.88	%19.78	%41.76	%12.09				
W2.9	دامەزراوەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ هەڵسەنگاندنی چارەسەرکردنی قەیرانەکان بە شێوەیەکی بەردەوام پێوەری بابەتی دادەنێن	دووبارەکردنەوە	5	18	22	28	18	3.40	1.17	%67.91	7
		%	%5.49	%19.78	%24.18	%30.77	%19.78				
W2	ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان بۆ بەڕێوەبردنی ململانێکان	دووبارەکردنەوە	32	108	130	356	193	3.70	0.75	%73.92	
		%	%3.91	%13.19	%15.87	%43.47	%23.57				
	تێکرای کێشکراو		%17.09			%67.03					

بەپێی دەستەواژەکان و لە ڕێگەی خشتەی سەرەوە ئەمانەی خوارەوە ڕوون بوون:

1. دەرەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.1) (%90.11) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی هەیە لە ڕوونکردنەوەی ڕاستییەکان)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (%3.30) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.29) و (0.78) یەک بە دوای یەک، و ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (%85.71)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

2. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.2) (%86.81) بووە، کە ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی هەیە لە پلاندانان، پەیوەندیکردن، هەماهەنگی و هەڵسەنگاندن)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەرپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

(3.30%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.15)، (0.77) یەک بە دوای یەک ، و ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (83.08%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

3. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.3) (84.62%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی هەیە لە چاندنی هەستی بەشداریکردن و بەرپرسیارێتی بەرامبەر بە ململانێی سیاسی نێوان هەولێر و بەغدا)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (4.40%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.01) و (0.80) یەک بە دوای یەک ، و ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (80.22%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

4. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.4) (73.63%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕن لە بەڕێوەبردن و سەرکردایەتیکردنی ململانێکان بە ئەنجامدانی توێژینەوە لەسەر ململانێی سیاسی لە نێوان هەولێر و بەغدا)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (9.89%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.82) و (0.96) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (٧٦.٤٨%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

5. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.7) (59.34%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان پێشبینی مەترسییە شاراوەکان دەکات بە چاودێریکردن و شیکردنەوەی ئەو ئەگەر و گۆڕانکاریانەی کە ئاماژەن بۆ قەیران) ، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (23.08%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.53) و (1.12) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (70.55%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

6. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.6) (56.04%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم بەشداری لە پاراستنی وێنەی باشی هەرێمی کوردستان لە کاتی قەیرانەکاندا دەکات.)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (26.37%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.45) و (1.22) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (69.01%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

7. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی بەشداربووەکان کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.9) (50.55%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (دامەزراوەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ هەڵسەنگاندنی چارەسەرکردنی قەیرانەکان بە شێوەیەکی بەردەوام پێوەری بابەتی دادەنێن)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (25.27%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.40) و (1.17) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (67.91%، %)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

8. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی بەشداربووەکان کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.8) (53.85%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (دامەزراوەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان پلانی ڕوون بۆ بەڕێوەبردنی ململانیەکان پێشنیار دەکەن)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (26.37%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.34) و (1.11) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (66.81%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوونەکان ووەڵامەکان بەرەو بێلایەنی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

دەڕۆن، بەو مانایەی کە دۆخێکی نادڵنیایی یان هەیە سەبارەت بە مانای ئەو دەستەواژەیەی کە باسی لێوە دەکرێت.

9. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی بەشداربووەکان کە هاوڕان لەگەڵ دەستەواژەی (W2.5) (48.35%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم و وەزارەتەکان ئەرکی خۆیان لە دروستکردنی ڕای گشتی ناوەخۆو دەرەکی بە باشی بینیوە لە ململانی سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا)، لە کاتێک ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە ڕازی نەبوون (31.87%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.27) و (1.21) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (65.49%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو بێلایەنی دەڕۆن ، بەو مانایەی کە دۆخێکی نادڵنیایی یان (تەحەفوز) هەیە سەبارەت بە مانای ئەو دەستەواژەیەی کە باسی لێوە دەکرێت.

ئەو ئەنجامانەی لە خشتەی (4)دا نیشان دراون ئاماژەن بۆ دابەشکردنی دووبارەیی و تێکرای ژمێریاری و لادانەکانی ستاندارد لە وەڵامەکان بەرامبەر بە دەستەواژەکان، کە دەستەواژەکان بە (W2.1-W2.9) کۆد کرا و تەوەرەکە بە (W2) کۆد کرا ، کە تایبەتە بە وەسفکردنی بۆچوونەکانی بەشداربووەکان بەرامبەر بە تەوەری "ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان بۆ بەڕێوەبردنی قەیرانەکان" کە مەیلی ڕازیبوونیان هەیە ، ڕێژەکان بەپێی ئاماژەدەری گشتی ئاماژە بەوە دەکەن کە (67.03%)ی بەشداربووەکان هاوڕان لەسەر ئەوەی کە لەم دەستەواژەکاندا هاتووە، بە بەراورد لەگەڵ ڕێژەی (17.09%) کە لەگەڵ ناوەڕۆکی دەستەواژەکانی ئەم تەوەرەدا هاوڕان نین ،

وە ڕێژەی ڕێککەوتن لەسەر ڕەهەندی ئاماژەپێکراو گەیشتە (73.92%) ، کە بەهای تێکرای ژمێریاری (3.70) بوو و لادانی پێوانەیی (0.75) بوو، ئەمەش ئەنجامێکی سەرەتاییە کە بۆچوون و وەڵامەکان لەسەر تەوەری ئاماژەپێکراو مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە ، بە واتایەکی تر پەیوەندی گشتی ڕۆڵی کاریگەری هەیە لە بەڕێوەبردنی ئەو قەیرانانەی کە ڕەنگە لەنێوان هەولێر و بەغدا ڕوودات، بەپێی بۆچوونەکانی نمونەی توێژینەوەکە لە نێو ئەو کارمەندانەی کە لە بواری پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمدا کاردەکەن.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەرپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

خشتەی (5) "ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان لە دۆزینەوەی چارەسەردا"رووندەکاتەوە

کۆد	دەستەواژەکان	#	بە تەواوی نارازیم 1	نارازیم 2	بێلایەن 3	رازیم 4	بە تەواوی رازیم 5	تێکرای ژمێریاری	لادانی پێوانەیی	ڕێژەی ڕێککەوتن	ڕیزبەندی برگە
W3.1	پەیوەندییە گشتییەکانی لە حکومەتی هەرێمی کوردستان ڕۆڵیان هەیە لە دەستکەوتنی پشتگیری بۆ سیاسەتی حکومەت و هەڵوێستەکانیان لە بەرامبەر حکومەتی ناوەندی	دووبارەکردنەوە	3	10	12	46	20	3.77	1.02	%75.38	3
		%	%3.30	%10.99	%13.19	%50.55	%21.98				
W3.2	دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم و وەزارەتەکان بوێتە هۆی سیستمێکی پەیوەندی کاریگەر بۆ دۆزینەوەی ڕێگەچارە بۆ ململانێ سیاسییەکانی نێوان هەولێر و بەغدا؟	دووبارەکردنەوە	4	18	23	33	13	3.36	1.09	%67.25	6
		%	%4.40	%19.78	%25.27	%36.26	%14.29				
W3.3	پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان لە کاتی ململانێ و قەیرانەکاندا ڕووبەڕووی ئاستەنگ دەبنەوە	دووبارەکردنەوە	2	7	14	52	16	3.80	0.90	%76.04	2
		%	%2.20	%7.69	%15.38	%57.14	%17.58				
W3.4	پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی هەیە لە شێوازی ڕێکخستنی سەردانەکان کە پەیوەستن بە ململانێی سیاسی نێوان هەولێر و بەغدا	دووبارەکردنەوە	3	11	16	44	17	3.67	1.02	%73.41	4
		%	%3.30	%12.09	%17.58	%48.35	%18.68				
W3.5	دامەزراوەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان بەشدارن لە پەرەپێدانی پلانی ستراتیژی بۆ چارەسەرکردنی کێشەکان	دووبارەکردنەوە	2	10	25	40	14	3.59	0.95	%71.87	5
		%	%2.20	%10.99	%27.47	%43.96	%15.38				
W3.6	بەکارهێنانی ئامرازەکانی میدیا بۆ ڕاکێشانی بایەخی ڕۆژنامەنووسان بەهۆی پێکهێنانی پەیوەندییەکی باش بۆ بڵاوکردنەوەی هەواڵ و ڕاپۆرتە ئەرێنییەکانی سەبارەت بە ڕەوشی ململانێیەکان.	دووبارەکردنەوە	4	5	12	47	23	3.88	1.00	%77.58	1
		%	%4.40	%5.49	%13.19	%51.65	%25.27				
W3	ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان لە دۆزینەوەی چارەسەرەکاندا	دووبارەکردنەوە	18	61	102	262	103	3.68	0.76	%73.59	
		%	%3.30	%11.17	%18.68	%47.99	%18.86				
	تێکرای کێشکراو		%14.47			%66.85					

بەپێی دەستەواژەکان و لە ڕێگەی خشتەی سەرەوە ئەمانەی خوارەوە ڕوون بوونەوە:

1. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W3.6) هاوڕا بوون (%76.92) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (بەکارهێنانی ئامرازەکانی میدیا بۆ ڕاکێشانی بایەخی ڕۆژنامەنووسان بەهۆی پێکهێنانی پەیوەندییەکی باش بۆ بڵاوکردنەوەی هەواڵ و ڕاپۆرتە ئەرێنیەکانی سەبارەت بە ڕەوشی ململانیەکان.)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (%9.89) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.88) و (1.00) یەک بە دوای یەک. وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (%٧٧.٥٨)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.
2. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W3.3) هاوڕا بوون (%74.73) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان لە کاتی ململانێ و قەیرانەکاندا ڕووبەڕووی ئاستەنگ دەبنەوە)، لە کاتێکدا ڕێژەی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (%9.89) بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.80) و (0.90) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (%76.04)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

3. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W3.1) هاوڕا بوون (72.53%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکانی لە حکومەتی هەرێمی کوردستان ڕۆلیان هەیە لە دەستکەوتنی پشتگیری بۆ سیاسەتی حکومەت و هەڵوێستەکانیان لە بەرامبەر حکومەتی ناوەندنی)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (14.29%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.77) و (1.02)) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (٧٥.٣٨%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

4. دەرەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W3.4) هاوڕا بوون (67.03%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵی هەیە لە شێوازی ڕێکخستنی سەردانەکان کە پەیوەستن بە ململانێی سیاسی نێوان هەولێر و بەغدا)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون بوون (15.38%) بوو، بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.67) و (1.02) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (73.41%) ، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

5. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W3.5) هاوڕا بوون (59.34%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (دامەزراوەکانی پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان بەشدارن لە پەرەپێدانی پلانی ستراتیژی بۆ چارەسەرکردنی کێشەکان)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون بوون (13.19%) بوو، بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.59) و (0.95) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (٧١.٨٧%) ، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی بۆچوون و وەڵامەکان مەیلیان بەرەو ڕێککەوتنە.

6. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W3.2) هاوڕا بوون (50.55%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم و وەزارەتەکان بۆتە هۆی سیستمێکی پەیوەندی کارلێکەکەر بۆ دۆزینەوەی ڕێگەچارە بۆ ململانی سیاسییەکانی نێوان هەولێر و بەغدا)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

نەبوون بوون (24.18%) بوو، بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.36) و (1.09) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (67.25%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو بێلایەنی دەڕۆن ، بەو مانایەی کە دۆخێکی نادڵنیایی یان (تەحەفوز) هەیە سەبارەت بە مانای ئەو دەستەواژەیەی کە باسی لێوە دەکرێت.

ئەو ئەنجامانەی لە خشتەی (5)دا نیشان دراون ئاماژە بە دابەشکردنی دووبارەیی و تێکرای ژمێریاری و لادانەکانی ستانداردی وەڵامەکان بەرامبە بە دەستەواژەکان دەکەن، کە دەستەواژەکان بە (W3.1-W3.6) کۆدکراون و تەوەرەکە بە (W3) کۆدکرا کە تایبەتە بە وەسفکردنی بۆچوونی بەشداربووەکان بەرامبە بە تەوەری "ڕۆڵی پەیوەندییە گشتییەکان لە دۆزینەوەی چارەسەرەکاندا" کە مەیلیان هەیە بۆ ڕێککەوتن. بەپێی ئاماژەدەری گشتی ڕێژە سەدیەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە (66.85%)ی بەشداربووەکان هاوڕان لەسەر ناوەرۆکی ئەم دەستەواژانە بە بەراورد لەگەڵ (14.47%) کە لەگەڵ ناوەڕۆکی دەستەواژەکانی ئەم تەوەرە هاوڕان نین ، ڕێژەی ڕێککەوتن لەسەر ڕەهەندی ئاماژەپێکراو گەیشتە (73.59%)، و ئەمەش بە تێکرای ژمێریاری (3.68) و لادانی پێوانەیی (0.76) هات، ئەمەش نوێنەرایەتی ئەنجامێکی سەرەتایی دەکات کە بۆچوون و وەڵامەکان لەسەر تەوەرەی ئاماژەپێکراو بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات و ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە پەیوەندییە گشتییەکان ڕۆڵێکی کاریگەر و گرنگییەکی کاریگەریان هەیە لە دۆزینەوەی چارەسەر بۆ ئەو قەیرانانەی کە ڕەنگە ڕوو بدەن یان ڕوویانداوە لە نێوان هەرێم و حکوومەتی فیدراڵدا ، ئەمەش بەپێی بۆچوونی بەشداربووەکان.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

کۆد	دەستەواژەکان	#	بە تەواوی نارازیم 1	نارازیم 2	بێلایەن 3	رازیم 4	بە تەواوی رازیم 5	تێکرای ژمێریاری	لادانی پێوانەیی	رێژەی رێککەوتن	ریزبەندی برگە
W4.1	ناستەنگەکانی بەردەم پەیوەندییە گشتییەکان لە دامەزراوەکانی حکومەتی هەرێم و نەبوونی دیدێکی ستراتیژی بۆ کاری پەیوەندییە گشتیەکان	دووبارەکردنەوە	0	7	12	44	28	4.02	0.87	%80.44	1
		%	%0.00	%7.69	%13.19	%48.35	%30.77				
W4.2	هەستکردنێکی لاواز بە گرنگی پەیوەندییە گشتییەکان	دووبارەکردنەوە	1	7	12	42	29	4.00	0.93	%80.00	2
		%	%1.10	%7.69	%13.19	%46.15	%31.87				
W4.3	دانەمەزراندنی پەیوەندییە گشتییەکان لەناستێکی نیداری گونجاودا	دووبارەکردنەوە		7	15	53	16	3.86	0.80	%77.14	6
		%	%0.00	%7.69	%16.48	%58.24	%17.58				
W4.4	ناروونی کارامەیی و تواناکانی پەیوەندییە گشتییەکان	دووبارەکردنەوە	1	10	9	55	16	3.82	0.89	%76.48	7
		%	%1.10	%10.99	%9.89	%60.44	%17.58				
W4.5	لاوازی راهێنانی کارمەندانی پەیوەندییە گشتیەکان	دووبارەکردنەوە	0	7	16	39	29	3.99	0.90	%79.78	3
		%	%0.00	%7.69	%17.58	%42.86	%31.87				
W4.6	کەمی توانا لێهاتوویی ئەکادیمییەکانی کارمەندانی پەیوەندییە گشتیەکان	دووبارەکردنەوە	1	8	12	43	27	3.96	0.94	%79.12	5
		%	%1.10	%8.79	%13.19	%47.25	%29.67				
W4.7	نەبوونی بودجەی تەرخانکراو بۆ چالاکی پەیوەندییە گشتییەکان	دووبارەکردنەوە	1	8	15	36	31	3.97	0.98	%79.34	4
		%	%1.10	%8.79	%16.48	%39.56	%34.07				
W4	ناستەنگەکانی بەردەم پەیوەندییە گشتییەکان لە دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان	دووبارەکردنەوە	4	54	91	312	176	3.95	0.63	%78.90	
		%	%0.63	%8.48	%14.29	%48.98	%27.63				
	تێکرای کێشکراو		%9.11			%76.61					

خشتەی (6) ئاستەنگەکانی بەردەم پەیوەندییە گشتییەکان لە دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان

بەپێی دەستەواژەکان و لە ڕێگەی خشتەی سەرەوە ئەمانەی خوارەوە ڕوون بوونەوە:

1. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی سەدی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W4.1) هاوڕان بوون (%79.12) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (ئاستەنگەکانی بەردەم پەیوەندییە گشتییەکان لە دامەزراوەکانی حکومەتی هەرێم و نەبوونی دیدێکی ستراتیژی بۆ کاری پەیوەندییە گشتیەکان)، لە کاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (%7.69) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.02) و (0.87) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (%80.44)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات.

2. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W4.2) هاوڕان (%78.02) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (هەستکردنێکی لاواز بە گرنگی پەیوەندییە گشتییەکان)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (%8.79) بوو بە تێکرای

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (4.00)، (0.93) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (80.00%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوونەکان و وەڵامەکان بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات.

3. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W4.5) هاوڕان (74.73%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (لاوازی ڕاهێنانی کارمەندانی پەیوەندییە گشتیەکان)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (7.69%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.99) و (0.90) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (79.78%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات.

4. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W4.7) هاوڕان (73.63%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (نەبوونی بودجەی تەرخانکراو بۆ چالاکی پەیوەندییە گشتییەکان)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (9.89%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.97) و (0.98) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (79.34%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات.

5. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W4.6) هاوڕان (76.92%) بوو، کە ئاماژەیە بۆ (کەمی توانا لێهاتوویی ئەکادیمییەکانی کارمەندانی پەیوەندییە گشتیەکان)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (9.89) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.96)، (0.94)) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (79.12%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات.

6. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W4.3) هاوڕان (75.82%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (دانەمەزراندنی پەیوەندییە گشتییەکان لەئاستێکی ئیداری گونجاودا)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (7.69%) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.86) و (0.80) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی

ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (77.14%)، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات.

7. ئەنجامەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی ئەو بەشداربووەوانەی کە لەگەڵ دەستەواژەی (W4.4) هاوڕان (78.02%) بوو، ئەمەش ئاماژەیە بۆ (ناڕوونی کارامەیی و تواناکانی پەیوەندییە گشتییەکان)، لەکاتێکدا ڕێژەی سەدی ئەندامانی نمونەکە کە ڕازی نەبوون (12.09) بوو بە تێکرای ژمێریاری و لادانی پێوانەیی بە بەهای (3.82)، (0.89) یەک بە دوای یەک ، وە ڕێژەی سەدی ڕێککەوتن بۆ دەستەواژەیەی ئاماژەپێکراو گەیشتە (76.48%) ، کە ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆچوون و وەڵامەکان بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات

ئەو ئەنجامانەی لە خشتەی (6)دا نیشان دراون ئاماژە بە دابەشکردنی دووبارەیی و تێکرای ژمێریاری و لادانەکانی ستانداردی وەڵامەکان بەرامبە بە دەستەواژەکان دەکەن ، کە دەستەواژەکان بە (-W4.1 W4.7) کۆدکراون و تەوەرەکە بە (W4) کۆدکرا کە تایبەتە بە وەسفکردنی بۆچوونی بەشداربووەکان بەرامبە بە تەوەری "ئاستەنگەکانی بەردەم پەیوەندییە گشتییەکان لە دامەزراوەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان" کە مەیلیان هەیە بۆ ڕێککەوتن ، بەپێی ئاماژەدەری گشتی ڕێژە سەدیەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە (76.61%)ی بەشداربووەکان هاوڕان لەسەر ناوەرۆکی ئەم دەستەواژانە بە بەراورد لەگەڵ (9.11%) کە لەگەڵ ناوەرۆکی دەستەواژەکانی ئەم تەوەرەدا هاوڕان نین، ڕێژەی ڕێککەوتن لەسەر ڕەهەندی ئاماژەپێکراو گەیشتە (78.90%)، و ئەمەش بە تێکرای ژمێریاری (3.95) و لادانی پێوانەیی (0.63) هات ، ئەمەش نوێنەرایەتی ئەنجامێکی سەرەتایی دەکات کە بۆچوون و وەڵامەکان لەسەر تەوەرەی ئاماژەپێکراو بەرەو ڕێککەوتن دەڕوات، بە واتایەکی تر ئاستەنگ هەیە کە ڕێگری لە کاری پەیوەندییە گشتیەکان دەکات لە حکومەتی هەرێمدا.

دەرئەنجامەکان

دوا بەدوای بە ئەنجامگەیاندنی ئەم توێژینەوەیە، توێژەر بەچەند دەرئەنجامێک گەیشتوە، کە بە چەند خاڵێک دەیانخەینەڕوو:

1) دامەزراندنی سیستەمێکی دامەزراوەی بە پێویست دەزانرێت، بە لەبەرچاوگرتنی دۆخی ئێستا، پێویست بە بوونی دەزگاکانی پەیوەندییە گشتیەکانە لەنێو دامەزراوە و وەزارەتەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان.

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

2) پەیوەندییە گشتییەکان، ڕۆڵی کاریگەری هەیە لە بەڕێوەبردنی ململانێکانی نێوان هەولێر و بەغدا، بەپێی بۆچوونەکانی نمونەی توێژینەوەکە لە نێو ئەو کارمەندانەی کە لە بواری پەیوەندییە گشتییەکان لە حکومەتی هەرێمدا کاردەکەن، بەتایبەت ڕۆڵیان هەیە لە ڕوونکردنەوەی ڕاستییەکان، هەروەها ڕۆڵیان هەیە لە پلانرێژی، پەیوەندی، هەماهەنگی و هەڵسەنگاندن.
3) دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم و وەزارەتەکان، ئەرکی خۆیان لە دروستکردنی ڕای گشتی ناوەخۆو دەرەکی بە باشی بینیوە، لە ململانی سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا، هەروەها بەشدارن لە پاراستنی وێنەی باشی هەرێمی کوردستان لە کاتی ململانێیەکان.
4) دامەزراوەی پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێم و وەزارەتەکان، نەبۆتە سیستمێکی پەیوەندی کارلێکەکەر بۆ دۆزینەوەی ڕێگەچارە بۆ ململانێ سیاسیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا.

1. سەرچاوەکان:

2. جاد الله كشك محمد بهجة، (2000) ،العلاقات العامة والخدمة الاجتماعية، المكتب الجامعي الحديث الاسكندرية
3. دليو فضيل،(2014)، إشهار العلاقات عامة مع الصحافة، ط3، القاهرة، دار الفجر للنشر.
4. زكي محمود هاشم،(1996) العلاقات العامة – المفاهيم والاسس العلمية ،الكويت، شركة ذات السلاسل-ط2.
5. عبد السلام ابو قحف،(1994) محاضرات في العلاقات العامة، ط1 ، بيروت، الدار الجامعية .
6. على عجوة، (1985) الأسس العلمية للعلاقات العامة، ط3 ، القاهرة، علم الكتب.
7. فهمي محمد العدوي، مفاهيم جديدة في العلاقات العامة، ط1، عمان، دار أسامة للنشر والتوزيع.
8. محمد سلام، (2005) الراي العام، ط2، دمشق، دار القلم.
9. مهند المحمد، (2010)، مدخل للعلاقات العامة، ديمشق.
10. وليد خخلق اللة محمد ذياب،(2014)، اخلاقيات ممارسات العلاقات العامة. عمان، دار اليارورى البعمية النشر.
11. Al-Rawahna, Ammar Salamh Mujali. (2018). "the barriers of e-government success." International Journal of Managing Public Sector Information and Communication Technologies (IJMPICT) 165
12. Geah Pressgrove, Brooke Weberling Mckeever, (2016) Nonprofit relationship

management: Extending the organization-public relationship to loyalty and behaviors. Journal of Public Relations Research.
13. James E. Grunig, Chun-ju Flora Hung (2014) The effect of relationship on reputation and reputation in relationship: A cognitive, Behavioral Study. Researchgate.
14. Jeffrey K. Springston, Ruth Ann Weaver Lariscy, (2005) Public Relations Effectiveness in Public Health Institutions. Journal of Health and Human services administration, Fall 2005, Vol. 28, No2. Pp 218-245.
15. Kathleen Fearn-Banks, (2009) Crisis Communications A casebook Approach. Third edition, Routledge. New York.
16. Linda childers Hon،(1999) ،. Guidelines for measuring relationship in public relation. florida: Institute for public relation

---

The Role of Public Relations in the KRG Institutions Regarding the Political Conflict between Erbil & Baghdad

Karwan Mohammad Saber
Department of Media, Faculty of Arts, Salahaddin University, Erbil, Kurdistan Region, Iraq.
Karwanm1985@yahoo.com

Dr. Hoshyar Muzaffar Ali
Department of Media, Faculty of Arts, Salahaddin University, Erbil, Kurdistan Region, Iraq.
Hoshyar.ali@su.edu.krd

Dr. Mohammad Khader Mouloud
Media Department, Faculty of Arts, Salahaddin University, Erbil, Kurdistan Region, Iraq.
muhammad.maulood@su.edu.krd

Keywords: *Role, Public Relations, Kurdistan Region Government, Political Conflict*

Abstract:

This research is about the role of public relations in the institutions of the Kurdistan Regional Government, regarding the political conflict between Erbil and Baghdad.

This research is descriptive research that is suitable with the research method, to achieve the objectives, the researcher used the survey method.

The research group includes the public relations department of the ministries and agencies of the Kurdistan Regional Government. The sample of the study is (91) employees of the public relations department of both sexes, who were randomly selected. This study is a reason to focus on the role and responsibilities of the public relations department in the institutions of the Kurdistan Regional Government in the political conflict between Erbil and Baghdad.

The aim of this study is to highlight the role of the Kurdistan Regional Government' (KRG's) public relations in the conflict between Erbil and Baghdad. It also identifies the role of the KRG's public relations in managing the political conflicts between Erbil and Baghdad.

The researcher concluded that the establishment of an institutional system is considered necessary, taking into account the current situation, public relations have an effective role in managing the conflict between Erbil and Baghdad. According to the research sample, public relations employees in the KRG have a role in explaining the facts, as well as in planning, communication, coordination and evaluation.

الملخص

يدور هذا البحث حول دور العلاقات العامة في مؤسسات حكومة إقليم كردستان فيما يتعلق بالصراع السياسي بين أربيل و بغداد، ويعد هذا البحث احد انواع :"البحث الوصفي"(Descriptive Research) المناسب لمنهج البحث، ولتحقيق الأهداف، استخدم الباحث أسلوب منهج المسح (Survey Method).

تضم مجموعة البحث دائرة العلاقات العامة بوزارات و هيئات حكومة اقليم كوردستان، وتتكون عينة البحث من (91) موظفا من دائرة العلاقات العامة من الجنسين تم اختيارهم عشوائيا ولهم رأي وتأثير في فهم وعمل آليات النزاعات السياسية بين أربيل وبغداد. هذه الدراسة سبب التركيز على دور و واجبات دائرة العلاقات العامة في مؤسسات حكومة إقليم كوردستان ودورها في الصراعات السياسية بين أربيل وبغداد.

حيث ان فهم هذا الدور جزء من فهم منظومة العلاقات العامة في حكومة اقليم كوردستان ودورها في ادارة الصراع.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەڕەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٩) – ژمارە(٣)، پایز٢٠٢٤
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

والهدف من هذه الدراسة هو تسليط الضوء على دور العلاقات العامة لحكومة إقليم كردستان في الصراع بين أربيل وبغداد. كما يحدد دور العلاقات العامة لحكومة إقليم كردستان في إدارة النزاعات السياسية بين أربيل وبغداد.
وتوصل الباحث الى النتائج التالية: أن إقامة نظام مؤسسي لهذه المنظومة ضروري بالنظر إلى الوضع الحالي، فالعلاقات العامة لها دور فعال في إدارة الصراع والازمات بين أربيل وبغداد حسب آراء عينة من موظفي العلاقات العامة في حكومة إقليم كوردستان. بالاخص من لهم دور في توضيح الحقائق وكذلك في التخطيط والاتصال والتنسيق والتقييم.